

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายชัช ชลวร ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๓๕/๒๕๔๘

วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๕๒

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๔ และมาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒ มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๑๕๗ และมาตรา ๒๑๕ หรือไม่

ความเห็น

คำร้องนี้เป็นคดีที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่ เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ใช้บังคับในขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดี จึงมีประเด็นเบื้องต้นสมควรพิจารณาก่อนว่า กรณีมีเหตุต้องพิจารณาวินิจฉัยตามประเด็นแห่งคดีของคำร้อง หรือไม่

เห็นว่า การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติกฎหมายใด ๆ จะต้องพิจารณาว่าบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฉบับที่ใช้บังคับในขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย สำหรับคำร้องนี้ผู้ร้องได้แย้งความชอบด้วยรัฐธรรมนูญว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒ มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๒๓๓ และมาตรา ๒๗๒ ซึ่งในขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดี รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ใช้บังคับแต่อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้นำหลักการแห่งบทบัญญัติดังกล่าวมาบัญญัติไว้เป็นหลักการเดียวกันกับมาตรา ๒ มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๑๕๗ และมาตรา ๒๑๕ ด้วยเช่นกัน จึงเห็นว่า เมื่อยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ในส่วนเกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้ กรณีมีเหตุสมควรวินิจฉัยประเด็นตามคำร้องนี้ต่อไป และเมื่อพิจารณาคำร้องที่ศาลฎีกาส่งมาแล้วเห็นว่า มีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๔ และมาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒ มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๑๕๗ และมาตรา ๒๑๕ หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒ มาตรา ๓ และมาตรา ๔ เป็นบททั่วไป โดยมาตรา ๒ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับรูปแบบการปกครองที่กำหนดให้ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อันเป็นบทบัญญัติหลักทั่วไปของการปกครองประเทศ มาตรา ๓ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย ซึ่งประกอบด้วยอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร อำนาจตุลาการ พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล และมาตรา ๔ เป็นบทบัญญัติรับรองและให้ความคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคล ส่วนมาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย โดยมาตรา ๒๕ เป็นบทบัญญัติที่เป็นหลักประกันความมั่นคงแห่งสิทธิและเสรีภาพที่ว่า ให้มีการตรากฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลได้ภายใต้เงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญกำหนดคือ ต้องอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้ และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมีได้ ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และมาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติรับรองหลักความเสมอภาคที่ให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยซึ่งมีหลักการว่าบุคคลทุกคนมีความเสมอภาคกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่าง จะกระทำมิได้ ส่วนมาตรา ๑๕๗ และมาตรา ๒๑๕ เป็นบทบัญญัติในหมวดศาล โดยมาตรา ๑๕๗ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยอำนาจของศาลในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี ซึ่งต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ และมาตรา ๒๑๕ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการจัดโครงสร้างของศาลยุติธรรมในการพิจารณาพิพากษาคดีว่าประกอบด้วยลำดับชั้นของศาล ๓ ชั้นศาล คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา และอำนาจหน้าที่ของศาลฎีกา

สำหรับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๔ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ จึงให้สิทธิผู้อุทธรณ์ยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งไม่รับอุทธรณ์ได้ โดยผู้อุทธรณ์มีหน้าที่จะต้องนำค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวงมาวางศาลและนำเงินมาชำระตามคำพิพากษา หรือหาประกันให้ไว้ต่อศาลภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ศาลได้มีคำสั่ง แม้ว่าบทบัญญัตินี้จะเป็นการให้สิทธิแก่ผู้อุทธรณ์ซึ่งเป็นคู่ความที่แพ้คดีตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้นฝ่ายเดียวที่จะอุทธรณ์คำสั่งไม่รับอุทธรณ์ได้ แต่ก็เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหน้าที่ให้ผู้อุทธรณ์ที่จะยื่นคำขออุทธรณ์คำสั่งไม่รับอุทธรณ์นั้นต้องปฏิบัติให้ครบถ้วนตามเงื่อนไขของกฎหมายด้วย โดยเฉพาะเรื่องการนำค่าฤชาธรรมเนียม และเงินมาชำระตามคำพิพากษาหรือหาประกันมาวางศาล อันเป็นมาตรการเพื่อเป็นหลักประกันแก่คู่ความที่ชนะคดีตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้นว่าตนจะได้รับชำระหนี้ตามคำพิพากษาคงถ้วน และมีให้คู่ความที่แพ้คดีตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้นประวิงการบังคับคดีตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้น เพราะการอุทธรณ์คำสั่งตามบทบัญญัติของมาตรานี้กระทำขึ้นภายหลังที่ศาลชั้นต้นได้พิพากษาชี้ขาดตัดสินคดีแล้ว และมาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติให้สิทธิคู่ความยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งของศาลชั้นต้นที่ปฏิเสธไม่รับอุทธรณ์ เพื่อเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลที่มีลำดับสูงกว่า หากศาลอุทธรณ์พิจารณาคำร้องอุทธรณ์แล้ว มีคำสั่งยื่นตามคำปฏิเสธของศาลชั้นต้นหรือมีคำสั่งให้รับอุทธรณ์ คำสั่งของศาลอุทธรณ์นี้ให้เป็นที่สุด

ในประเด็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒ มาตรา ๓ และมาตรา ๔ หรือไม่ เห็นว่า บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญทั้งสามมาตรา เป็นบทบัญญัติหลักทั่วไป มิได้มีข้อความที่เป็นการรับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลแต่อย่างใด ในขณะที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๔ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการอุทธรณ์คำสั่งของศาลชั้นต้นที่ไม่รับคำอุทธรณ์ จึงมิใช่กรณีที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายมาตราดังกล่าวจะขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญอันเป็นหลักทั่วไปได้

ในประเด็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ หรือไม่ เห็นว่า บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๔ เป็นบทบัญญัติให้สิทธิผู้อุทธรณ์ซึ่งเป็นคู่ความที่แพ้คดีตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้นที่ไม่เห็นพ้องด้วยกับคำสั่งของศาลชั้นต้นที่ไม่รับอุทธรณ์ ซึ่งการดำเนินการตามมาตรา ๒๓๔

จะเกิดขึ้นภายหลังจากที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาชี้ขาดคดีแล้ว จึงต้องคุ้มครองสิทธิของคู่ความที่ชนะคดีตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้นที่อาจจะได้รับความเสียหายอันเกิดจากความล่าช้าในการบังคับคดีตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้น บทบัญญัติดังกล่าวจึงกำหนดให้ผู้อุทธรณ์มีหน้าที่ต้องนำค่าฤชาธรรมเนียมมาวางศาลและนำเงินมาชำระตามคำพิพากษาหรือหาประกันให้ไว้ต่อศาลภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ศาลได้มีคำสั่ง เพื่อเป็นหลักประกันแก่คู่ความที่ชนะคดีตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้นว่าจะไม่ถูกประวิงการบังคับคดีและจะได้รับชำระหนี้ตามคำพิพากษาคืบถ้วนรวมถึงค่าฤชาธรรมเนียมที่ผู้อุทธรณ์จะต้องใช้แทนอีกฝ่ายตามคำพิพากษาหรือคำสั่งด้วย บทบัญญัตินี้จึงเป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิของคู่ความทั้งสองฝ่าย และเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับกับผู้อุทธรณ์ซึ่งอุทธรณ์คำสั่งไม่รับอุทธรณ์ของศาลชั้นต้นทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน จึงเห็นได้ว่า บทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๔ อันเป็นประเด็นแห่งคดีนี้เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพแล้ว กล่าวคือ เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับเพื่อคุ้มครองสิทธิของบุคคลทุกคนที่อยู่ภายใต้บทบังคับตามบทบัญญัติไว้เป็นการทั่วไป ไม่ได้ใช้บังคับแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง โดยกระทำเท่าที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมาย และมีผลใช้บังคับกับบุคคลตามที่บัญญัติไว้อย่างเสมอกันในกฎหมาย ไม่ได้ยกเว้นใช้แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกรณีใดกรณีหนึ่ง อันทำให้บุคคลไม่ได้รับความเสมอภาคกัน หรือไม่ได้รับความคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกัน อีกทั้งไม่ได้เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่าง ดังนั้น บทบัญญัติอันเป็นประเด็นแห่งคดีนี้มิได้เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ ตามที่ผู้ร้องอ้างแต่อย่างใด

ในประเด็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๗ และมาตรา ๒๑๕ หรือไม่ เห็นว่า บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๗ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยอำนาจของศาลในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี ซึ่งต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ส่วนมาตรา ๒๑๕ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดลำดับชั้นโครงสร้างของศาลยุติธรรมในการพิจารณาพิพากษาคดี มิได้เป็นบทบัญญัติที่รับรองสิทธิของบุคคลในการนำคดีขึ้นสู่ศาลว่าต้องได้รับการพิจารณาคดีให้ครบทั้งสามลำดับชั้นศาลดังที่กล่าวอ้างแต่อย่างใด ทั้งปรากฏจากความในตอนที่ท้ายของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๕

วรรคหนึ่งว่า “เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญนี้หรือตามกฎหมายอื่น” ซึ่งหมายความว่า รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นอาจมีบทบัญญัติให้ศาลชั้นใดพิจารณาคดีเป็นอย่างอื่นได้ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นไปตามหลักทั่วไปที่ว่าศาลยุติธรรมจะต้องมีสามชั้นศาลเสมอไป ดังเช่นความในวรรคสี่ของมาตรา ๒๑๕ ที่ให้มีศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งเป็นระบบศาลชั้นเดียว ส่วนความในวรรคอื่นของมาตรา ๒๑๕ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาลฎีกาซึ่งไม่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นแห่งคดีของคำร้อง การดำเนินการของผู้อุทธรณ์ที่เกี่ยวกับการใช้สิทธิยื่นคำร้องขออุทธรณ์คำสั่งไม่รับอุทธรณ์ของศาลชั้นต้นและการพิจารณาอุทธรณ์คดีของศาลที่เกี่ยวกับการพิจารณาคำร้องขออุทธรณ์คำสั่งไม่รับอุทธรณ์ของศาลชั้นต้น จึงต้องดำเนินการให้เป็นไปตามที่กฎหมายนั้น ๆ บัญญัติไว้ ซึ่งได้แก่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๔ ดังนั้น บทบัญญัติมาตรา ๒๓๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๕ ประกอบมาตรา ๑๕๗ ตามที่ผู้ร้องอ้างแต่อย่างใด

สำหรับในประเด็นว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒ มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๑๕๗ และมาตรา ๒๑๕ หรือไม่ เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีคำวินิจฉัยที่ ๑๐/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๔๕ วินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๗๒ (ซึ่งตรงกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๕) ประกอบมาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๒๓๓ (ซึ่งตรงกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๕๗) ดังนั้น คงมีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยเพียงว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒ หรือไม่ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับรูปแบบการปกครองที่กำหนดให้ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อันเป็นบทบัญญัติหลักทั่วไปของการปกครองประเทศ มิได้มีข้อความที่เป็นการรับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลแต่อย่างใด จึงมิใช่กรณีที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายมาตราดังกล่าวจะขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญอันเป็นหลักทั่วไปได้ ดังนั้น บทบัญญัติ

มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒ มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๑๕๗ และมาตรา ๒๑๕ แต่อย่างไร

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๔ และมาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒ มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๑๕๗ และมาตรา ๒๑๕

นายจ้ช ชลวร

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ